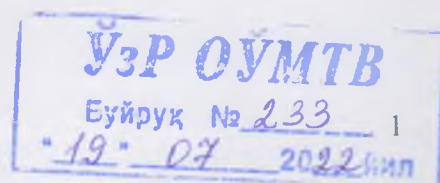

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi

60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo‘jaligida)
bakalavriat ta’lim yo‘nalishining malaka talablari

Toshkent

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi huzuridagi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta‘lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022 yil «7» 07 dagi 3 - sonli yig‘ilishida ma‘qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2022 yil «19» 07 dagi 133 -sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi.

Mazkur malaka talablari “Oliy ta‘limning davlat ta‘lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta‘lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me‘yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligiga tegishlidir.

T/r	MUNDARIJA	bet
1.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi</i>	4
1.1.	Qo'llanish sohasi.....	4
1.1.1.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanilishi</i>	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi</i>	4
1.2.1.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari</i>	4
1.2.2.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari</i>	4
1.2.3.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari</i>	5
1.2.4.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari</i>	5
2.	<i>60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar</i>	6
2.1.	Umumiy kompetensiyalar.....	6
2.2.	Kasbiy kompetensiyalar.....	7
	Bibliografik ma'lumotlar.....	8
	Kelishuv varag'i	9

1. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi

60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo'yicha o'qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi.

1.1.1. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talabi **60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)** ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta'lim yo'nalish bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va fan dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv-uslubiy boshqarma (bo'limi) boshlig'i, dekanlar va katedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

- ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va fan dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;

- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

- ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

- oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

- oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

- oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularing ota-onalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari:

60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) - "Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar" ta'lim sohasiga oid yo'nalish bo'lib, qishloq xo'jaligidagi iqtisodiy salohiyat va vazifalari o'rganadigan ta'lim yo'nalishi bo'lib, u ishlab chiqarish va noishlab chiqarish majmualari rivojlanishi, iqtisodiyot tarmoqlari va mintaqalarda makro-mikroiqtisodiy rivojlanish va uni tartibga solish mexanizmi, istiqbolini belgilashga, kasbiy ko'nikmaga, mutasaddilik qobiliyatiga hamda milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalash strategiyasi va yo'nalishlari majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari:

- iqtisodiyotning agrosanoat majmuasi sohalari, ya'ni agrofirmalar, fermer, dehqon xo'jaliklari, agroklastlar;

- qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash, tayyorlash va qayta ishlash korxonalarining iqtisodiy faoliyat jarayoni,

- boshqa mulkchilik shaklidagi korxonalar boshqarish va ilmiy-tadqiqot muassasalari faoliyatini ta'minlash.

- shuningdek, qishloq hududlarida faoliyat yuritayotgan moliyaviy muassasa va jamg'armalar ham kasbiy faoliyat ob'ektlari hisoblanadi.

60310100 - *Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavriat bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan keyin, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi. Bakalavriatning kasb ta'limi yo'nalishlari bundan mustasno.

1.2.3. 60310100 - *Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- moliyaviy-iqtisodiy faoliyat;
- hisob, nazorat va tahlil faoliyati;
- tashkiliy-boshqaruv faoliyati;
- ilmiy tadqiqot faoliyati;
- konsalting xizmati faoliyati.

1.2.4. 60310100 - *Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.

60310100 - *Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida)* ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6 -malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalari bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Moliyaviy-iqtisodiy faoliyatda:

- davlat va xojalik yurituvchi sub'yektlar moliyasini boshqarish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi qonunlari hamda me'yoriy-huquqiy hujjatlarni bilishi va ulardan o'z faoliyatida foydalana olish;

- qishloq xo'jaligi korxonalarini biznes-rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirish;
- qishloq xo'jaligi korxonalarida marketing tadqiqotlarini o'tkazish;
- qishloq xo'jaligi sub'yektlari faoliyati samaradorligini baholashda moliyaviy ko'rsatkichlarni hisoblash usullarini qo'llash;
- qishloq xo'jaligi tarkibidagi korxonalarining iqtisodiy barqarorligini oshirish va uni rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish.

Hisob, nazorat va tahlil faoliyatida:

- iqtisodiyotning qishloq xo'jaligiga oid ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish usullarini bilish;
- iqtisodiy ma'lumotlarni tahlil qilish va umumlashtirish;
- qishloq xo'jaligi korxonalarini faoliyatini mulkchilik shaklidan qat'iy nazar xalqaro amaliyot mezonlari, me'yorlari va talablari asosida tahlil qilish;
- qishloq xo'jaligi korxonalarini ko'rsatkichlarining o'zgarish tendentsiyalari va dinamikasini tahlil qilish;
- qishloq xo'jaligi korxonalarining moliyaviy va statistik hisobotlarini tuzish hamda ularni sharhlash;
- tahliliy masalalari hal qilishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan va texnik vositalardan foydalanish.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

- qishloq xo'jaligida xo'jalik yurituvchi sub'yekt faoliyatini rejalashtirish, hisob-kitob va tahlil qilish bo'yicha normativ-huquqiy hujjatlardan foydalanish;
- qishloq xo'jaligida rejalashtirish ishlarini tashkil etish;
- korxonalar xo'jalik-moliyaviy va ishlab chiqarish faoliyati bo'yicha istiqbolli va joriy rejalari (dasturlarini) ishlab chiqish;
- biznes-rejani ishlab chiqarish;
- reja, hisob-kitob hujjatlarni yuritish;
- moddiy, mehnat va moliyaviy xarajatlar normativini ishlab chiqarish;
- xo'jalik yurituvchi sub'yekt va uning buyruqlari faoliyatini iqtisodiy tahlil hamda hisob-kitob qilish;
- mehnat va ishlab chiqarishni tashkil etish, yangi texnika va texnologiyalari joriy etish,

ratsionalizatorlik takliflar va ixtirolar bo'yicha iqtisodiy samaradorlikni aniqlash;

- axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini olib borish uslublari va vositalaridan foydalanish;
- shartnomalari tuzish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni to'plash;
- tezkor va statistik hisobotni olib borishni tashkil etish;
- hisobotlarni tuzish tartiblarini aniqlash;
- xo'jalik yurituvchi sub'yektlari iqtisodiy faoliyatini ratsional tashkil etishda mamlakatimiz va xorijiy tajribasini o'rganish;
- ishlab chiqarish, mehnat va boshqaruvni tashkil etish;
- ishlab chiqarishni texnologik asoslarini bilish;
- xo'jalik yurituvchi sub'yektlarni texnika-iqtisodiy hisob-kitoblarni va xo'jalik faoliyati tahlilini olib borishda axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish;
- mehnatni muhofaza qilish norma va qoidalariga amal qilish.
- korxonalar faoliyati sifatini boshqarish jarayonlarini ishlab chiqish va tatbiq qilish;
- korxonalarda ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari va resurslarini rejalashtirish;
- zamonaviy axborot texnologiyalar tizimini yaratish va ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash metodlari va mexanizmlarini ishlab chiqish;
- fikrlar bar xil bo'lgan sharoitda boshqaruv qarorini qabul qilish;
- korxonalar ishini tashkil qilish va uni boshqarish;
- bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirgan ishining natijalarini baholash;
- ishlab chiqarish jarayonlarining atrof-muhit muhofazasi, yong'in, texnika va mehnat xavfsizligi talablariga mosligini monitoring qilish.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

- ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlarda tarmoqlar va sohalarni zamonaviy boshqarish usullari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirishga qatnashish;
- xo'jalik yurituvchi subyektlarni zamonaviy boshqarish tizimini ta'minlashga bag'ishlangan mamlakatdagi va xorijiy davlatlardagi fan-texnika yutuqlari, maxsus adabiyotlar va boshqa ilmiy-texnik axborotlarni o'rganish;
- tarmoqlar va sohalarni zamonaviy boshqarish tizimini ta'minlash borasidagi muammoli mavzular bo'yicha axborotlarni yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va tizimlashtirish ishlarini amalga oshirish;
- internet tarmog'ida eng yangi ilmiy yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;
- ilmiy tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;
- tadqiqot natijalari va ishlanmalarni tadbiq etish.

Konsalting xizmati faoliyatida:

- biznesni tashkil etish, biznes-rejalarni ishlab chiqish va amalga oshirish;
- iqtisodiy ko'rsatkichlari asosida xo'jalik yurituvchi sub'ektlar faoliyatini tahlil qilish va strategik rivojlanish rejalarini tuzish;
- iqtisodiyot, moliya va soliqqa tortish sohasida konsalting xizmatlarini ko'rsatish.

2. 60310100 - Iqtisodiyot (qishloq xo'jaligida) ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;
- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi,

tabiiy ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;

- axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;

- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida tasavvurga ega bo'lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- tashkiliy tuzilmalari optimallashtirish, kadrlarni boshqarish strategiyasini qo'llash, tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- muzokaralar, uchrashuvlar, ishbilarmonlik yozishmalarini olib borish va onlayn aloqalarni amalga oshirishni bilish;

- korporativ axborot tizimlarini, moliyaviy-iqtisodiy tahlil va moliyaviy hisobotlarni tayyorlashni, ma'lumotlar bazasini yuritishni bilish;

- strategik va operatsion boshqaruv vazifalarini, ishni tashkil qilish, boshqarishning zamonaviy texnologiyalarini, xodimlar jamoasiga yetakchilik qilishni bilish;

- strategik tahlil qilish, raqobatdoshlikni ta'minlashga qaratilgan tashkilot strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- aktivlari baholash, aylanma mablag'iami boshqarish, dividend siyosati va kapital tuzilmasini shakllantirishda moliyaviy boshqaruvning asosiy usullarini qo'llay bilish;

- loyihalar, biznes-rejalar va shartnomalari shakllantirish hamda boshqarish, ijrochilar faoliyatini muvofiqlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- makroiqtisodiy muhitni, bozor va unga xos xatarlarni, raqobat muhitini tahlil qilish va baholash ko'nikmalariga ega bo'lish;

- boshqaruv qarorlarini qabul qiliishda, ularni aniq boshqaruv vazifalariga moslashtirish orqali iqtisodiy, moliyaviy va tashkiliy-boshqaruv modellarini shakllantirishda miqdoriy va sifatli tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- buxgalteriya siyosati va tashkilotning moliyaviy hisobotlarini shakllantirishda moliyaviy buxgalteriya hisobining asosiy printsiplari va standartlarini, boshqaruv hisobi ma'lumotlari asosida xarajatlarni boshqarish va qarorlarni qabul qilish uquviga ega bo'lish;

- biznes jarayonlarini modellashtirish, biznes yuritishning iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarini baholash, yangi bozor imkoniyatlarini aniqlash va yangi biznes modellarini shakllantirishni bilish;

- yangi tashkilotlarni (faoliyat yo'nalishlari, mahsulotlari) yaratish va rivojlantirish uchun biznes rejalashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK 002: 651. 1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetentsiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat ob'yekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriyatning asosiy o'quv reja va fan dasturlari, profil, uqib-o'rganish natijalari, iqtisodiyot, agrosanoat majmuasi, biznes reja, ishlab chiqarish samaradorligi, klasterlar, raqobat, innovatsiya, qishloq xo'jaligida raqamli iqtisodiyot, tarmoqlar va sohalar, ma'aka talablari, bakalavriyatning o'quv jarayoni, sifatni bahoiash va nazorati, mustaqil ta'lim, ishlab chiqarish, tashkiliy-boshqaruv faoliyati, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ishi, davlat attestatsiyasi, o'quv fanlari bloki, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, boshqaruv jarayoni, ishlab chiqarish, loyihalash, ilmiy tadqiqot jarayoni

KELISHUV VARAGI

ISHLAB CHIQLDI:

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Rektor _____ X.B.Yunusov

2022 yil " _____ " _____

KELISHILDI:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni
tadbiq etish markazi

Direktor _____ Sh.Yakubov

2022 yil " _____ " _____

M.O'.

O'zbekiston Respublikasi Veterinariya va
chorvachilikni rivojlantirish davlat
qo'mitasi

Rais _____ B.T.Norqobilov

2022 yil " _____ " _____

M.O'.

Toshkent davlat agrar
universiteti

I-prorektor _____ S.Y.Islomov

2022 yil " _____ " _____

M.O'.

Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi sohasida
strategik rivojlanish va tadqiqotlar xalqaro
markazi

Direktor _____ A.N.Shukurov

2022 yil " _____ " _____

